

Література:

1. О.О. Пишк-Ковальська. Класифікація чинників, які впливають на розвиток соціального житла та механізми їх макроекономічного регулювання [Електронний ресурс] // Реж. дост: <http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/Vnulp/Menegment>.
2. Державна програма забезпечення молоді житлом [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://molod-kredit.gov.ua/derg-prog.php>.
3. Про затвердження Правил надання довгострокових кредитів індивідуальним забудовникам житла на селі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uazakon.com/document/spart22/inx22870.htm>
4. Концепція Державної цільової соціально-економічної програми будівництва (придбання) доступного житла на 2009-2016 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.licasoft.com.ua/index.php/component/lica>.
5. Суркова Ю. Проблеми реалізації інноваційної моделі розвитку у вітчизняному будівельному комплексі / Ю. Суркова // Фінанси України. – 2008. – № 6. – С. 99-110.
6. Коркушко Н. Інвестиційна діяльність дорожніх підприємств в умовах розвитку національної економіки [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/ETK/2008_12/korkushko.pdf.
7. Бортницька Л. Дослідження стану автомобільних доріг в контексті підготовки України до Євро 2012 [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/Vntu/2008_17_1/57.pdf.
8. Пلامодян Н. Інноваційні пріоритети розвитку економіки України [Електронний ресурс] // Реж. дост: http://www.rusnauka.com/8_NPE_2007/Economics/21105.
9. Закон України “Про енергозбереження” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.

УДК.322.1:338.43

Б.Й.Шургом,

кандидат економічних наук, професор,
Львівський інститут менеджменту;

Р.В.Сенів,

асистент,

Львівський національний університет
ветеринарної медицини та біотехнологій ім. С.З.Гжицького

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ВИРОБНИЦТВА МОЛОКА В СУЧАСНИХ УМОВАХ УКРАЇНИ

У статті розглядаються питання посилення продовольчої безпеки як першочергового завдання, вирішення якого необхідне для входження України в світове співтовариство. Подана характеристика проблем виробництва молока, його конкурентоздатності на переробних підприємствах.

Ключові слова: економічна безпека, молоко, виробництво молока, переробка молока, продукти харчування.

В статье рассматриваются вопросы усиления продовольственной безопасности как первоочередная задача, разрешение которой необходимо для вхождения Украины в мировое сообщество. Дана характеристика проблем производства молока, его конкурентоспособности на перерабатывающих предприятиях.

Ключевые слова: экономическая безопасность, молоко, производство молока, переработка молока, продукты питания.

In this paper, the strengthening of food safety as a priority, the resolution of which is necessary for entry of Ukraine into the global community. The characteristic problems of milk production and its competitiveness in processing plants.

Key words: economic security, milk, milk production, milk processing, food products, meat and grocery subcomplex agribusiness.

Постановка проблеми. В умовах сьогодення надзвичайно актуальною проблемою у всьому світі є гарантування економічної безпеки країни. Її вирішення в останні роки висувається на чільне місце серед проблем економічної політики [1, с. 43].

У даній роботі економічна безпека розглядається з точки зору важливості розв'язання питань продовольчої безпеки країни, під якою розуміється здатність її економічної системи так використовувати внутрішні чинники розвитку, обміну й міжнародної співпраці, щоб забезпечити суспільству фізичний і економічний доступ до відповідної структури і якості продуктів харчування, а також запевнити ефективне протистояння негативним зовнішнім і внутрішнім факторам та створити умови для безпечного розвитку сфери виробництва харчової продукції.

Слід зазначити, що зміцнення продовольчої безпеки України вимагають умови її активного входження України в світову спільноту. Вступ нашої держави до СОТ є закономірним етапом у процесі розвитку її економіки в напрямі підготовки до євроінтеграції, що накладає певний відбиток на економічну ситуацію в ній, і, в першу чергу, на ситуацію в аграрному секторі економіки.

Зокрема, вступ України до СОТ означає кардинальні зміни умов функціонування молоко-продуктового підкомплексу АПК. Вплив цих змін має неоднозначний характер: 1) умови СОТ розширюють внутрішній і зовнішній ринок продукції й технологій, 2) загострюється конкурентна боротьба між учасниками ринку молока й молокопродуктів.

Слід сказати й про таке. З одного боку, Україна є аграрною країною з надзвичайно сприятливими природними умовами, які дозволяли з давніх давен уважати її «житницею Європи». З другого боку, стан продовольчої безпеки основної маси населення України набагато гірший, ніж в інших країнах, хоч вони не мають таких сприятливих природних й кліматичних умов.

Так, наприклад, Німеччина (357 002 кв. км, 82,8 млн чол. – станом на 2000 рік) з її пісчаними ґрунтами отримує щорічно у 3–4 рази вищі врожаї пшениці ніж Україна; у Ізраїлі (20 320 кв. км, 5,8 млн чол. – станом на 2000 рік) виробляють 11 тис. т молока на рік, в той час як в Україні (603 700 кв. км, приблизно 46 млн чол.) – до 4 тис. т [2, с. 14].

Об'єктом дослідження у даній роботі є молоко як підставовий продукт (поряд з хлібом) для гарантування продовольчої безпеки людей.

Молоко – повноцінний і калорійний продукт харчування. За хімічним складом і харчовим властивостям воно не має аналогів серед інших видів природної їжі, оскільки в його склад входять найбільш повноцінні білки, молочний жир, молочний цукор, а також різноманітні мінеральні речовини, вітаміни, велика кількість ферментів та інших біологічних сполук, які легко перетравлюються і добре засвоюються організмом. Усього в молоці міститься понад 200 різних речовин. За складом з ним не може конкурувати жоден з харчових продуктів [3, с. 39]. У середньому засвоюваність білка становить 95%, молочного жиру й молочного цукру – 98%. За своє життя людина отримує 40% енергії і білка з молоком і молочними продуктами

[4, с. 90]. Американський вчений К. Еклз писав: “Молоко може замінити будь-який продукт, але немає такого продукту, який би замінив молоко” [5, с. 82].

Отже, очевидна актуальність вивчення стану молочного господарства нашої країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З-поміж останніх публікацій, присвячених темі статті, для нашого дослідження найбільший інтерес становлять праці [1–5].

Метою статті є аналіз стану молочного господарства України крізь призму гарантування її продовольчої безпеки.

Вклад основного матеріалу. Американський дослідник Абрахам Маслоу об'єднав потреби людей у п'ять основних груп: фізіологічні потреби, потреби безпеки, потреби належності й причетності, потреби визнання й самоствердження, потреби самовираження. Усі ці потреби утворюють так звану “піраміду потреб” (рис.1).

Рис.1. Ієрархія потреб за Маслоу

Першочергового задоволення вимагають потреби, які розміщені в основі «піраміди», оскільки поведінку людини визначає найнижча незадоволена потреба ієрархічної структури, і процес задоволення потреб відбувається знизу вгору. Якщо потреби нижчого рівня не задоволені, то потреби вищого рівня для неї не мають значення. Лише задоволені потреби нижчого рівня мотивують людину до потреби вищого рівня.

Природженими, первинними потребами людини є фізіологічні потреби – в їжі, воді, одязі, повітрі тощо, тобто потреби, які людина має задовольняти, щоб підтримувати організм у життєдіяльному стані. Без задоволення цієї групи потреб не можна думати про задоволення наступних, таких, як прагнення і бажання людей досягти стабільного й безпечного стану (потреби безпеки), тобто гарантії зайнятості, медичного обслуговування, пенсійного забезпечення і т.д.

Лише задоволення цих первинних потреб спонукає людину прагнути до належності і причетності до колективу, спонукає до визнання її компетентності, до завоювання певного авторитету і т.д., спонукає до досягнення певного самовизнання. Для нормального існування держави і її розвитку у світовій спільноті необхідно всякими силами задовольнити ці первинні потреби народу.

Аналіз таких можливостей проводиться наступним чином. Загальний стан виробництва і збуту розглянемо через відомий взаємозв'язок між ціною і попитом на товар на ринку за допомогою показника цінової еластичності попиту. Цінова еластичність попиту характеризує чутливість споживачів до зміни цін з огляду на кількість товарів, які вони купують. Її визначають відношенням зміни величини попиту до зміни ціни (%) [6, с. 87]:

$$E_{nu} = \left(\frac{N_1 - N_2}{N_1 + N_2} \right) : \left(\frac{C_1 - C_2}{C_1 + C_2} \right), \quad (1.)$$

де: N – обсяг продукції,

C – ціна.

З економічної теорії відомо (закон Енгеля, [7, с.115]), що всі товари з точки зору взаємозв'язку між рівнем доходів і обсягом попиту діляться на три групи:

1) товар «першої необхідності», попит на який зростає повільніше від зростання доходу з еластичністю попиту по доходу < 1 ;

2) товар «другої необхідності», попит на який зростає приблизно тими ж темпами, що і дохід, тобто коефіцієнт еластичності близький до 1;

3) предмети розкоші, попит на які випереджає зростання доходів з еластичністю > 1 .

На внутрішньому ринку України існує зворотна залежність між зростанням цін і попитом на товари і послуги. Так, будь-яке підвищення цін на продовольство веде до адекватного зниження рівня і структури його споживання. Як видно із таблиці 1, середні ціни реалізації молока та молочних продуктів за період 2008-2010 рр. мають тенденцію до зростання.

Таблиця 1

**Середні ціни реалізації молока сільськогосподарськими підприємствами у Львівській області
(гривень за тону)**

Рік	Молоко та молочні продукти	Ціни , у % до відповідного періоду попереднього року
2008	2013.3	131,7
2009	1849.6	91,8
2010	2722.4	147,2

Тому постає об'єктивна необхідність розробки механізмів ефективної й раціональної взаємодії виробничого, організаційного й управлінського потенціалів з метою успішної реалізації ключових елементів товарної стратегії для досягнення належного рівня функціонування молокопереробного підкомплексу АПК.

Висновки. Пов'язане із вступом України до СОТ загострення конкурентної боротьби між вітчизняними і зарубіжними виробниками на внутрішньому та зовнішньому ринках сільськогосподарської продукції та продукції харчування надзвичайно підвищує ступінь актуальності дослідження проблеми забезпечення економічної стійкості українських сільськогосподарських підприємств, тобто їх здатності тривалий час протистояти впливу зовнішнього середовища.

Література:

1. Kłosiński Kazimierz A. Światowe determinanty bezpieczeństwa ekonomicznego / Kazimierz A. Kłosiński // *Bezpieczeństwo ekonomiczne państw / red. naukowa T. Guz, K. A. Kłosiński, P. Marzec. – Lublin – Tomaszów Lubelski, 2006. – 262 с.*
2. *Можемо. Але не хочемо // Експрес. – 2011. – № 128 (6043). – С. 14.*
3. Савицька В. Г. Молоко і молокопродукти у споживчому балансі населення України / В. Г. Савицька // *Економіка АПК. – 1999. – № 12. – С. 39–44.*
5. Добрянський В. Білковомолочність – проблема загальнодержавного значення / В. Добрянський, Г. Талько, В. Іванов // *Пропозиція. – 2004. – № 10. – С. 90–91.*
5. Колот І. Виробництво молока повинно бути рентабельним / І. Колот, Г. Коровніков // *Пропозиція. – 2004. – № 12. – С. 82–83.*
6. *Маркетинг. Навчальний посібник. За наук. ред. Л. А. Мороз. – НУ «Львівська політехніка», 1999. – 244 с.*
7. *Podstawy ekonomii/ Redakcja naukowa Roman Milewski. – PWN Warszawa, 1998. – 684 с.*

УДК:338.12:330.131.5

Н.І.Михалюк,
кандидат економічних наук, доцент;
Л.М.Михалюк, аспірант;
І. О. Цюра, аспірант,
Львівський національний аграрний університет

**ВИЗНАЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗА КРИТЕРІЯМИ ТА
ПОКАЗНИКАМИ**

У статті розглянуто порядок розрахунку показників економічної ефективності. Запропоновано систему оцінки ефективності діяльності сільськогосподарського підприємства.

Ключові слова: ефективність, показники, виробництво, підприємство.

В статье рассмотрена методика расчета показателей экономической эффективности. Предложена система оценки эффективности деятельности сельскохозяйственного предприятия.

Ключевые слова: эффективность, показатели, производство, предприятие.